

Statisztikus tulajdonságok

Kísérletek kimenetele, megfigyelések eredménye, rendszerek állapota, **eseményteret** alkot, amelyben véges vagy végtelen számosságú elemi esemény következhet be. A bekövetkezett események halmazokat alkotnak. Mivel az események **halmazok**, az eseményekkel halmazműveleteket végezhetünk. Az események bekövetkezése információt hordoz. Mindennapi tapasztalat szerint az események bekövetkezésének hírértéke nagyon különböző lehet.

Pl.: ha azzal a hírrel fogadnak, hogy 5 találatom van a lottón, ennek az információnak sokkal nagyobb a hírértéke, mint ha 1 találatom van.

Kísérletek kimenetelét megfigyelve azt tapasztaljuk, hogy az egyes események gyakorisága stabilitást mutat. Ha az (E) eseménytérben (k) számú megfigyelést végezve az (E_i) esemény (k_i) -szer következett be, akkor az esemény (g_i) gyakorisága: $(g_i = \frac{k_i}{k})$.

Ez nem más, mint a (E_i) esemény bekövetkezéseinek a száma (k_i) osztva az összes elvégzett megfigyelés számával (k) .

Nagyszámú kísérlet esetén ez a gyakoriság, definíció szerint az (E_i) esemény valószínűségéhez tart:

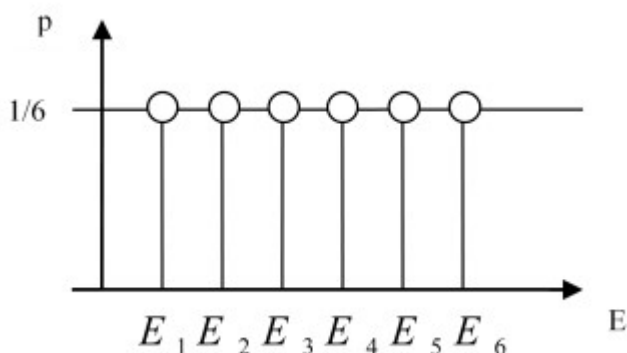
$$\lim_{k \rightarrow \infty} g_i = \frac{k_i}{k} = p(E_i),$$

- ha $(k_i = k)$, akkor az esemény bekövetkezése biztos, azaz $(p(E) = 1)$
- ha $(k_i = 0)$, akkor az esemény bekövetkezése lehetetlen, azaz $(p(E) = 0)$

Az (E) esemény $(p(E))$ valószínűsége a bekövetkezés gyakoriságának mértéke.

Példa

Pl.: a szabályos dobókocka feldobása, mint véletlen eseményhalmaz minden esemény egyhatod valószínűségű, amit ábrával is kifejezhetünk:

A kockadobás dobásai úgynevezett **teljes eseményrendszer** alkotnak. A **teljes eseményrendszer** fontos tulajdonsága, hogy az egyes események valószínűségeinek összege 1 és egy esemény bekövetkezése kizárja az összes többi.

$$\sum_{i=1}^n p(E_i) = 1,$$

ahol $(E_i \cap E_j = \emptyset)$ és $(i \neq j)$.

A kockadobás teljes eseményrendszerének halmaza hatféle, egyenként egyhatod valószínűségű eseményt tartalmaz. A kizárást az fejezi ki, hogy két különböző esemény metszete mindig 0.

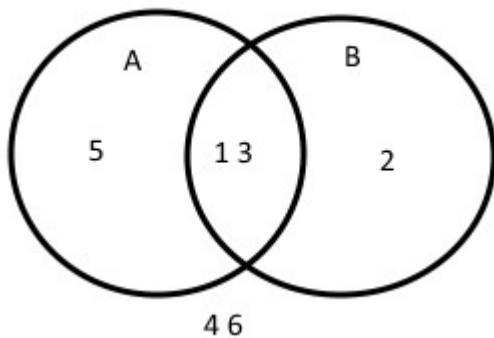
Az összeg valószínűsége

Két fontos szabály, összetett események valószínűségével kapcsolatosan:

Feltehetjük a kérdést, hogy mekkora a valószínűsége két esemény valószínűségeinek az összege? Például mekkora a valószínűsége, hogy a dobókockával páratlant dobunk (A esemény) és annak, hogy négynél kisebbet dobunk (B esemény)?

A páratlan dobás valószínűsége három hatod, mert 6 esetből 3-szor tudunk páratlant dobni. Négynél kisebbet ugyancsak három hatod valószínűséggel dobhatunk hiszen itt az 1 és 2 és 3 dobása számít. Mondhatjuk tehát, hogy ezek szerint az összegzett valószínűség 1? Azaz a két esemény teljes eseményteret alkot?

Nem mondhatjuk. Mivel ha egyet és hármat dobunk, az mindkét eseményhez hozzátartozik.

Ha A és B eseménynek nem lenne közös halmaza, azaz egymást kizáró események lennének, akkor a

$$p(A \cup B) = p(A) + p(B)$$

Vizont általános képletet (képet) csak úgy alkothatunk, ha a két esemény metszetének valószínűségét levonjuk az összegből:

$$p(A \cup B) = p(A) + p(B) - p(A \cap B)$$

A képlet alapján a két esemény valószínűségének összege négy hatod.

Példa

Mekkora a valószínűsége annak, hogy egy kockával kétszer dobva mindkét esetben hatost dobunk?

A hatos dobás egyhatod valószínűségű, de nem vághatjuk rá, hogy összeadjuk kétszer és így kéthatod valószínűség lesz a megoldás. Ez azért van így, mert az események függetlenek. A két dobás között nincs összefüggés, független eseményeknek kell tekintenünk. Ilyenkor az eredmény a

két esemény szorzata, azaz

$$P(A \cdot B) = \frac{1}{6} \cdot \frac{1}{6} = \frac{1}{36} \text{ lesz.}$$

Feltételes valószínűség

Hogyan tudjuk számolni azt az esetet, amikor két esemény nem független? Azaz ha az egyik bekövetkezik, akkor annak bekövetkezése hatással van a másik bekövetkezésére.

a A és B olyan összetett események, amelyek nem zárják ki egymást. Ilyenkor létezik az A esemény B eseményre vonatkozó **feltételes valószínűsége**.

Jelölése: $P(A | B)$

Ez alatt azt a relatív gyakoriságot értjük, amely az együttes bekövetkezések számát a B esemény bekövetkezési számához viszonyítja.

$$P(A | B) = \frac{k_{AB}}{k_B} = \frac{\frac{k_{AB}}{k}}{\frac{k_B}{k}} = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$$

amiből következik, hogy:

$$P(A \cap B) = P(A | B) \cdot P(B)$$

From: <https://edu.iit.uni-miskolc.hu/> - Institute of Information Science - University of Miskolc

Permanent link: https://edu.iit.uni-miskolc.hu/tanszek:oktatas:infrendalapjai_architekturak:informacio_feldolgozas:statisztikus_tulajdonsagok?rev=1731357914

Last update: 2024/11/11 20:45

